

θοῦν ἀπ' ἄλληλων ἀπολιτίως πολιτεία καὶ ἔθνος· πράγματι δὲ τὸ ἔθνος εἰς τὰ παρ' ἡμῖν ἐγχειρίδια καὶ τὰς συγγραφὰς τοῦ δημοσίου δικαίου δὲν ἔχει καμμίαν περίπον θέσιν. Ἀλλ' ἐὰν προσέξουμεν περισσότερον, θὰ θωμασεν διει τὸ ἐπιχείρημα τοῦτο δὲν ἔχει καὶ τόσην σημασίαν. Λιότι δούν καὶ ἐν τῷ γεγονότι ταῦτα δὲν δύνανται νὰ ἀμφισβητηθοῦν, καλῶς ἐρμηνεύμεναι, ἐνισχύουν τὴν ἡμετέραν ἀποφιν. Ἀρκεῖ νὰ ἀναλογισθῆμεν τὸ πρόβλημα τῶν ἑθνικῶν μετονομήτων καὶ τὰς πολιτικὰς ἴνησις, αἵτινες ἀνακύπτουν εἰς τινὰ πολιτείαν ἐκ τοῦ γεγονότος διει τὸ αὐτῆς καὶ ἐν αὐτῇ λαός τις κυριαρχεῖ εἰς βάρος ἐπέρριψεν καὶ τὸν χρατεῖ εἰς κατάστασιν ἀνελευθερίας· ἀρκεῖ νὰ ἀνιδηγισθῶμεν, διει δι οὐ πάσπασις ζωντανῶν τιμημάτων λαοῦ ἀπὸ τῷ πολιτειακὸν σύγολον ἔχει ὡς φυσικὸν ἀπακόλουθον τὴν τάσιν πρὸς ἐκ νέου ἕγωσιν μετὰ τῆς μητρὸς πολιτείας καὶ διει ἐπέρριψεν δι οὐ πάσπασις πολιτειακὸν σύγολον τὴν βιασώσι προσκτηθέντα πληθυσμὸν νὰ ἐνσωματώσῃ ἐν τῇ ίδιᾳ ἑθνότητι καὶ τοιοντορόπως νὰ τοῦ ἐκριζώσῃ τὴν ἑθνικότητα, συνελόντι δ' εἰπεῖν, ἀρκεῖ νὰ ἔχωμεν πρὸς διφύιτικῶν ὅλοκληρον τὴν πολιτικὴν ἰστορίαν τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20οῦ αἰῶνος, τὰ προβλήματα, αἵτινα αἱ διάφοροι συνθῆκαι εἰρήνης μετὰ τὸ τέλος τοῦ εὐρωπαϊκοῦ πολέμου δχι μόνον δὲν παρεμέρισαν, ἀλλ' ἐτι ἀγτονιότερον ἐπροκιλεσαν, προβλήματα, τῶν δποίων ή ὁριστικὴ λύσις θὰ ἀποτελέσῃ τὸ οὖσινδες περιεχόμενον τῆς μελλούσης εὐρωπαϊκῆς ἰστορίας· καὶ τότε θὰ ἀντιληφθῶμεν δι οὐ δ χωρισμὸς ἔθνους καὶ πολιτείας, δισονδήποτε συχνὰ καὶ ἐν παρουσιάζεται ἐν τῇ ἰστορίᾳ, ἀποτελεῖ κατάστασιν παρὰ φύσιν, διάσπασιν τῆς ἀναγκαίας ἐννοιολογικῆς ἐνότητος, οἵτις ὑπὸ τῶν λαῶν γίνεται αἰσθητὴ ὡς κατάστασις παράλογος καὶ ἀνήτις ὑπὸ τῶν λαῶν γίνεται αἰσθητὴ ὡς κατάστασις παράλογος καὶ ἀντικεντρική, ὡς τοιαύτη δὲ καὶ ὑπὸ τῶν ἀπαΐδντων θεωρητικῶς συλλαμβάνεται· δῆηγεῖ δὲ μετ' ἀκρατήτου δυνάμεως πρὸς τὴν ἀποκατάστασιν τῆς ἀληθοῦς ἐνότητος καὶ ταύτην κατ' ἀνάγκην ᔹχει ὡς ἀποτέλεσμα, ἐὰν πράγματι η ἰστορία εἶναι πραγματοποίησις τοῦ πνεύματος ἐν τῷ κόσμῳ.

"Αλλ' εὰν τὰ πράγματα ἔχωσιν οὕτω, εὖν η̄ πολιτεία εἶναι η̄ μορφὴ ζωῆς τοῦ Εἴθηνους, τότε εἶναι προφανές οὗτοι οἱ ἀτομισμὸς δὲν δύναται νὰ
έννυθήσῃ κατ' αρχὴν τὶ εἶναι πολιτεία, ἀφοῦ τὸ Εἴθενος ἀναγκαῖως
διαφεύγει τὴν έννοιολογικὴν ὑπὸ αὐτοῦ σύλληψιν. Οἱ ἀτομισμοὶ οὖν,
ΕΑΝ Η ΝΑΣ

· διαστάσεων αποτελεσματικώς τὴν πολιτικήν καὶ φιλοποφικοῖστορει-
κὴν σκέψιν τοῦ 19ου καὶ τοῦ 20οῦ αἰῶνος, ἀποδειχνύει τὴν ἀνεπάρ-
κειν του καὶ ἐπὶ ἑτέρου πεδίου.

Ως εἶδομεν, οὐ θύμιῃ καὶ πνευματικὴ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων ἐν τῇ
συνδέσει τῶν πρὸς ἄλλους ἀνθρώπους τοῦ εἴδους των, εἶναι ζωὴ τοῦ
Ἐθνους, κοινωνικὴ ζωὴ (Gemeinschaftsleben). Ὁ ἀτομισμὸς εἶναι
ἄγκανος νόος πολλαῖς διὰ τῆς πικρωτικῆς τὴν κοινωνικὴν ζωὴν καὶ γενι-
κῶς τὴν κοινότηταν. Ἐφ' ἵστον δι' αὐτὸν τὸ ἀτομικόν είναι οὐ πραγμα-
τικό της, ἐξ οὐσίας μὲν τὸ λοιπὸν δεδόμενον, οὐ πραγμα-
τικὴ κοινότης εἶναι δι' αὐτὸν κατὶ τὸ απολληλιστικόν. Ἐγως τὸν αὐτόμον
εἶναι διὰ τὸν ἀτομισμὸν νοητὴ εἴτε ὡς κοινωνία (Gesellschaft), δηλαδὴ
ὅς σύνδεσις καὶ ἴδιαν ἀνθρώπου θεωρούμενον ἕτοι τὸ πρᾶσμα τῆς
ἄλληλεπιδράσεως, διπότε καὶ ἀριθμοτικά εἰς τὴν ίδιαν μάνιστην, εἴτε ὡς
ἄπλη κοινή συν μεταβολή (Gemeinsamkeit), δηλαδὴ ὡς καθηρῶς τυ-
χαίνει σύνδεσις, μὴ ἀπαγορευομένη ὕστοι τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως. Ἐγ-
τούτοις διμος οὐ παρ' οἷμον αριθμοτικὴ ζωὴ δὲν είναι
ἄπλοῦν πλάσμα οὐ διπότης, δὲν εἶναι ἀπλῆ ίδια, εἰς οὐ τῇ πραγ-
ματικότητι δὲν ἀνταποχρύσεται ἀντικείμενόν τι είναι γεγονός ἀναμφι-
σβήτητον. Τὸ τίγολον τῶν οὗτον, οὐ πραγματιστοίησαν μέσον πολιτι-
σμοῦ, ἀκόμη καὶ οὐ ἀπλῆ δρυατότης ἀποτίθεται συνεννοήσεως τῶν ἀγ-
θῶν πονηρῶν, τὸ γεγονός, διτὶ μὲν χειρονομία, μέτα λέπτη τοῦ ἔνας ἔννοεῖται
ὑπὸ τοῦ ἑτέρου, διτὶ ἔκαστος ἀνταγωνιζεῖται εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ ἑτέρου
ἀνθρώπου διμοιον πρὸς ἕνατόν, ἀνταγωνίζεται δηλ., τὸν ἄλλον οὐ διν
αἰσθανόμενον, σκεπτόμενον καὶ βούλόμενον, τὸ γεγονότης τοῦτο ἔχει-
γονται μόνον ὑπὸ τὴν προσπόθεσιν, διτὶ οὐ ἀνθρώποι διέργην βίου
κοινωνικόν, διτὶ μεταξύ των ὑπάρχει κοινότης. Ἀλλ' ἀκριβῶς αὐτὴ οὐ
κοινότης εἶναι πάντοτε ἀνικῆς προσδιωρισμένη καὶ μέσορ τοῦ Ἐθνους
ἔμμαυλεται καὶ οὐ φυλή, τοῦτον οὐ φυτική ουργίαν, οὐτε σεγηματί-
ζεται διὰ τῆς ἐνότητος τοῦ αἵματος καὶ τῆς φυτικῆς ζωῆς, οὐδὲ πτοι-
χεῖον προσδιωριστικὸν τῆς κοινότητος ταύτης τῆς αἰθλήσεως, τῆς βίου-
λήσεως καὶ τῆς διανοήσεως. Καὶ διὸ μόνοι τοῦ γεγονότος τούτον,
ἄπερ δὲν δύναται γὰρ ἀμφισβήτημι, αντιρίζεται ο ἀτομισμὸς καὶ ο
Ἄδειογικός του κόσμος.

II

Ἐὰν δέ μως ἡ πολιτεία ἀποτελῇ τὴν μίαν πλευρὰν τῆς ἐθνικῆς ἀτομικότητος, τὴν μιօρφὴν ὑφῆν συντελεῖται ἡ ἐθνικὴ ζωή, διὸ ἡς ἡ πολλότης τῶν ἀτόμων συντίθεται εἰς ἐθνικὴν ἐνότητα, διὸ ἐπεχείρησα τοῦτο νὰ ἔξηγήσω ἐν τοῖς προηγουμένοις, εἶναι τότε ἀναπόφευκτον τὸ ἀκόλουθον συμπέρασμα· ἡ πολιτεία, ὡς ἡ προσδιορίζουσα τὴν ἐνότητα τοῦ ἐθνοῦς μορφὴ πρέπει νὰ ἐκφράζῃ αὐτὴ τὴν κοινότητα τῆς ἐθνικῆς ζωῆς· ἡ πρόδης τὴν ἔννοιαν αὐτῆς συνεπής πολιτεία, ἡ ἴδεατί, ἡ ὁρίζουσα πολιτεία πρέπει νὰ εἶναι κοινοτικὴ πολιτεία. Καὶ πράγματι τοῦτο εἶναι ἡ γνώμη μου καὶ θὰ ἡδυνάμην ἀντὶ νὰ ποιοῦμαι λόγον περὶ ἐθνικῆς πολιτείας νὰ διμιλήσω περὶ τῆς κοινοτικῆς πολιτείας καὶ τῆς σχέσεώς της πρὸς τὴν ἡγεσίαν.

Ἡ πολιτεία εἶναι ἡ κοινότης δικαίου τῶν πολιτῶν αὐτῆς. Τοῦτο σημαίνει, πολιτεία δὲν εἶναι μόνον ἡ κυβέρνησις· ἡ κυβέρνησις ἀποτελεῖ ἀπλοῦν ὅργανον τῆς πολιτείας· θεωρητέα ὅτεν δὲ; ἐσφαλμένη ἡ παράπτωσις τῆς ἀπλῶς ἔξουσιαστικῆς πολιτείας (Obrigkeitsstaat). Ἐπίσης σημαίνει δὲτι ὁ πολίτης δὲν δύναται νὰ ἔχῃ ἐναντὶ τῆς πολιτείας τὴν φέσιν ἀντικειμένον. "Οσον καὶ ἀν ἔχει αὐξηθῆ ἡ ἐπιτάσσουσα ἔξουσία τῆς πολιτείας ἐναντὶ τῶν πολιτῶν τῆς, δὲν δύναται ποτὲ νὰ καταστῇ ἀπλοῦν ἀντικείμενον τῆς ἔξουσίας αὐτῆς· εἰναι· ἀνάγκη νὰ εἶναι μέλος τῆς πολιτείας καὶ ὅχι ὑπήκοος. Τοῦτο εἶναι κατὰ βάσιν αὐτονόητον· διότι τὸ νὰ εἶναι τις ἀντικείμενον σημαίνει ἐν προκειμένῳ τὸ νὰ εἶναι μέσον διὰ τοὺς σκοποὺς ἐτέρου. Ὅπο τὴν ἔννοιαν αὐτὴν ἀντικείμενον σημαίνει δοῦλον, δοστις κατ' ὅρχην δὲν ἀναγορεύεται ὑπὸ τῆς ἔννομου τάξεως ὑποκείμενον, αὐτοσκοπός. Προκειμένων τοιούτων ἀντικειμένων δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ δικαίου, περὶ ἔννομου σχέσεως, οὔτε καὶ περὶ κοινότητος καὶ ἴδιότητός τινος ὡς μέλους αὐτῆς. Τὰς τοιαύτας αὐτονόητους ἀληθείας μεταξὺ δὲτον τῶν νεωτέρων πολιτειακῶν ἴδεολογιῶν παρεγγόρισεν ἀποκλειστικῶς καὶ μόνον δι σοσιαλισμὸς τῆς σοσιαλ-δημοκρατίας, ἡ πολιτειακὴ θεωρία τοῦ μαρξισμοῦ.¹⁾ Ἡ κατάληξις

1) "Ιδε ήμετέραν Philosophie des Rechts σελ. 332.

δημοσίου τῶν ήμετέρων ἀπόφευκν εἶναι ή πολιτειαὶ ψηφιστικὴ πολιτεῖα (genossenschaftlicher Staat). Η πολιτεία εἶναι ή μορφὴ ζωῆς, ή συνειδητὴ βούλησις τοῦ Ἑλλήνος· καὶ τὸ Ἑλλονός οὐδὲν εἶναι τὸ σύνολον τῶν πολιτῶν τῆς Ελλας πολιτείας. Οὕτω ή πολιτειακὴ βούλησις δὲν δύναται νὰ ἔννοιαθῇ οὐδὲ η ἀφηρημένη βούλησις τῆς ἘΕΕΠΑΙΑΣ, ἀλλ' οὐδὲ βούλησις τοῦ Ἑλλήνος πρέπει εἶναι πᾶς πολίτης ἀνιγκαῖος γὰρ μετέχει τῆς βούλησεως ταύτης. 'Ἄλλ' εἰπ' οὖν οὐ πολίτης δὲν εἶναι τὸ ἀφηρημένον οὐ πολιτούντον αἴτοιν, τὸ οὗτοίν προστοιθέτον οὐ ἀπομισθεῖται· καὶ η δημιουργικὴ πολιτειακὴ ἀντελλήψις, διὸ πρέπει ἐκ τῆς τοιαύτης ἔννοιας τῆς πολιτείας, οὐτι δὲν οὐ πολίται οὐ μετέχοντες καὶ οὐδοί τοιούτου τούτου καὶ τούτου τοῦ πολιτείας, οὐτι ἔχοντος τούτων οὐδὲ τὸ δικαιόματα νὰ ἔχονται γνώμην καὶ νὰ ἀποφασίζῃ περὶ δὲν τῶν υποθέσεων τῆς πολιτείας. 'Αντειλέσθως, οὐπέπον ή πολιτείας ἀποτελεῖ μόνον τὴν μίαν πλειοράνη τῆς κοινωνικῆς ζωῆς, οὐ πολίτης κατὰ τοσοῦτον οὐδὲ μετέχει τῆς πολιτείας, καὶ οὐδού οὐ μετέχει τῆς κοινωνικῆς ζωῆς γεγονότος. Καὶ ταύτης μετέχει διὸ τῆς ἐνεργείας τῆς εἰς ἀπομικάτητα ἀντιφοιθείσας προσωπικότητάς του, κατὰ τὸν τρόπον διοτις ἀντιποχούνται εἰς τὴν ίδιωτων του, δηλαδὴ κυρίως συμφώνως πρὸς τὴν αἴτοικήν του διανοητικότητα, τὰς ἵκανότητας καὶ δυνατότητας αὐτοῦ. Η σκέψις, οἵτις ἀποτελεῖ τὴν θέσιν τῆς πλειονικῆς πολιτείας τῆς δικαιοσύνης, στακέψις, καὶ οὐδὲν ἢν ἔχεστος ἐν τῇ πολιτείᾳ δέννον νὰ πράττῃ μόνον «τὰ ἔισιτον» καὶ διὸ ἐκ τούτου δικαιοῦται νὰ ἀξιώσῃ μόνον ἐκεῖνα τὰ δικαιώματα, αἵτινα ἀρμόζουν εἰς τὴν εἰδικήν του θέσιν, η σκέψις αὐτῆς ἀναγκαῖος συνιγγέται ἀπὸ τὴν ἀντελλήψιν τῆς πολιτείας οὐδὲ κοινότητος λαοῦ ὑπὸ τὴν μορφὴν τοῦ δικαίου. Τὴν θέσιν τῆς τυπικῆς ισότητος τῆς δημοκρατίας πρέπει νὰ καταλαβῇ η ἀρχὴ τῆς ἀναλογικῆς ισότητος, τῆς ισότητος ἐν τῇ ἀνισότητι, τοῦτον διεργ ἀνέκαθεν ἴσχυντον ὑπὸ ἀτελῆ μορφὴν εἰς τὴν γερμανικήν αὐτοκρατορίαν τοῦ μεταβοντος, κρίνετε δὲ ὑπὸ πλήρη μορφὴν εἰς τὸ χρίτος τοῦ Ἀδόλφου Χίλερ, διὸ τῆς διαφέσεως δὲν τοῦ λαοῦ εἰς πολιτειακῆς κεκιθημένας κοινωνικῆς καταστάσεως, διαφέσεως οἵτις βασίζεται ἐπὶ τῆς ίδειας τῆς ἐπαγγελματικῆς καταστάσεως καὶ συνίσταται εἰς τὴν κατανομὴν τοῦ δὲν λαοῦ εἰς ποικίλας καταστάσεις ζωῆς καὶ ἐπαγγελματος, ἐντὸς τῶν δικοίων ἔχεστος πολίτης δοῦ, προσιρέψων εἰς τὸ ούγολον τὰς ὑπηρεσίας του.

Ε.Γ. Λαζαρίδης
ΙΩΑΝΝΙΝΑ

τῆς καταστάσεως, εἰς ḥν ἔκαστος ὑπάγεται, καθορίζεται ὁ τρόπος καὶ τὸ μέτρον τῆς συμμετοχῆς ἕκαστου εἰς τὴν πολιτείαν. Τοιουτού τρόπως πᾶς τις κέκτηται ἐν τῇ πολιτείᾳ τὰ δικαιώματα ὅσα κατ' ἵσον μέτρον, ἀλλὰ καὶ τὰ ἄνω τὰ διατέθεντα του θέσιν ἀρμόζουν αὐτῷ· καὶ περὶ Ἑλλείφεως δικαιωμάτων τοῦ λαοῦ ἐν τοιαύτῃ πολιτείᾳ δὲν δύναται νὰ γίνῃ λόγος. Ἀπλῶς πρὸς συμπλήρωσιν τῆς εἰκόνος δέον νὰ παρατησηθῇ, ὅτι αἱ ἐπαγγελματικαὶ καταστάσεις τελοῦν ἐν Ἰσραήλ πρὸς πρὸς ἄλληλας, εἰς τρόπον ὥστε νὰ μὴν εἶναι δυνατὸν νὰ γίνεται λόγος περὶ ἀνινεώσεως τῆς παλαιᾶς «καταστατικῆς» ἱεραρχίας, ἀποτελοῦντος τοὺς ισχυροὺς πτυλοβάτας, ἐφ᾽ ὃν ἐδράζεται τὸ πολιτειακὸν οἰκοδιμημα. Ἐπ’ αὐτῶν στηρίζεται, ὡς κραταιὸν ἀκροτείχιον, τὸ ἔθνικοσ-σιαλιστικὸν γερμανικὸν ἐργατικὸν κόμμα, ὥπερ ὡς σωματεῖον δημοσίου δικαιού ένεσθαι τὸν κράτος καὶ τοιουτού τρόπως ἀπώλεσε τὸν κομματικὸν τοῦ χριστιανισμοῦ. Τὸ κόμμα τοῦτο ἀποτελεῖ τὸ λαϊκὸν στρῶμα, εἰς τὴν ἀφοσίωσιν καὶ πίστιν τοῦ δικοίου ἔχει ἀνεπιφύλακτον ἐμπιστούμην ὁ ἡγέτης, διότι ἐπὶ μακρὰ ἔτη μὲν ἀκάματον ἡῆλον ἡγῶντος θέμη καὶ ἐθυμίασε τὸ αἷμα του ὑπὲρ τῆς ἰδεολογίας του, καὶ τὸ ἀκροτείχιον τοῦτο, τὸ «τάγμα τῆς πίστεως», ὡς ἐπὶ ἐσχάτων τὸ ἀπεκάλεσε ὁ Χίτλερ, φέρει δὲ κορυφὴν τοῦ οἴλου τὸν ἡγέτην. Ἀπὸ τὸ τάγμα τοῦτο ἐκλέγει τοὺς ἀνδρας, οἵτινες ὑπὸ τὴν δδηγίαν του θὰ κυβερνήσουν τὴν πολιτείαν. Μόνον ἐν σχέσει πρὸς αὐτὴν τὴν διαίρεσιν τοῦ πολιτειακοῦ οἰκοδιμήματος δύναται νὰ γίνῃ λόγος περὶ ἱεραρχίας.

III

Τι ὁ νομάζεται ἡγεσία; Καὶ αὐτὴ ἡ ἔννοια μόνον προσφάτιος ἥρχισε γὰρ πιᾶση οὖλον ἐν τῇ πολιτικῇ ζωῇ. Ἄρκει νὰ σᾶς ὑπενθυμίσω, ὅτι διαφορά εἶναι τοῦτο τὸ ἀμφιβάλλη περὶ τοῦ μέλλοντός του, ὅταν ἥρχισε νὰ διαβλέπῃ, ὅτι τὰ κόμματα τὸν παρεπλάνησαν καὶ τὸν ἐξεμεταλλεύθησαν, ὥψις τοῦτον ἡγέτην.¹⁾ Διὰ τῆς ἐν ἀρχῇ ἀβεβαίας παραστάσεως περὶ τῆς ἀναγκαιότητος τοῦ

¹⁾ Οὐαλτερ Λέβεν, *Die Führerauslese in der Demokratie* (1929) καὶ *Der autoritäre Staat*, Logos (1933).

ηγέτου, ηρχισεν δὲ λαὸς ἡμῶν γὰρ διαισθίνεται τί ποιεῖνει οὗτος,
ὅτι οὐ οἵησία προσποθέτει «ἀκολουθίαν», ὥπερ καὶ αὐτὴ εἶναι ἀδι-
ανόητος δίνει οὗτος, ὅτι τοισυτοράποτες οὗτοις καὶ ἀκολουθία ἀπο-
τελοῦν οὐσιαστικήν εἰνότητα, ἐνότητα σκέψεως καὶ πρωτίστως
βουλήσεως, εἰς τρόπον ὥστε οἱ θέλησις τοῦ οὗτοῦ νὰ παριστῇ τὴν
προγραμματικήν την τῆς βιούλησις τῶν ἀκολουθούντων αὐτῶν
καὶ οὕτω διὰ τοῦ οὗτοῦ ἀπὸ τοῦ χαρηλοῦ του ἀπιπέδων καὶ τῆς βιο-
λητικῆς του ἀνικανότητος νὰ ἀναφορίσαι οἱ λαοὶ εἰς θέλον καὶ δρῶν
ὑποκείμενον. Γνωρίζομεν οὖδη, ὅτι τὸ θέλον ἀποκτᾷ τὸ πρῶτον πραγ-
ματικότητα ἐν τοῖς ἀτόμοις αὐτοῦ καὶ δι' αὐτῶν· καὶ τοιμονιφέρει
ἐν ἑαυτῷ διλόχληλον τὸ θέλον· εἰς τὴν διάνοιαν καὶ τὴν βιούλησιν ἐνὸς
ἔκινοντος καθίσταται πραγματικὴ η διάνοια καὶ η βιούλησις διλοκλήρου
τοῦ Θεοῦ. "Ἄλλος" εἰς ἔκινος κέκτηται τὴν ιδιότηταν αὐτῆν καὶ τὸ ίδιον
τρόπον, ἀνιλόγως τοῦ τρόπου καὶ τοῦ μέτρου, καὶ διὸ τὸ πνεῦμα τοῦ
Θεοῦ πραγματικούτερον εἰς τὸν καὶ ἔκινον περιορισμόν, εἰς τὴν σκέψιν,
τὴν βιούλησιν καὶ τὴν αντίληψίν των. Κατὰ ταῦτα οὐ οὗτος δὲν εἶναι
ἀπλοῦν ἐν τῇ πολιτείᾳ ποιούμενον· ἐν τῷ πρωτότοπῳ τοῦ οὗτοῦ ἀποκτᾷ
λαός τις αὐτοπυνείδησιν, δι' αὐτοῦ βλέπει τὸν ἕπετόν του, τὴν πολιτι-
κήν του ἀποστολήν καὶ τὴν ἱστορικήν του πρωτοπικότητα. "Ἐξ αὐτοῦ
δικαιολογεῖται, ὅτι μεγίσται, συνειδητὰ θεννιη ἔχουν μεγάλους οὗτοις καὶ
ὅτι λαὸς ἀπολέσσει τὴν ἐμπιστοσύνην εἰς τὸν ἕπετόν του καὶ τὸν αγ-
καῖον λόγον στερεῖται καὶ τοῦ οὗτοῦ, ἢν τοσούς δι' ἀπηλπισμένων
κοινωνῶν ἐπικαλεῖται. Καὶ δταν δὲ λαὸς ἀναγνωρίσῃ ἐν τῷ οὗτοῦ τὸν
σωτῆρα καὶ ἐν τῇ βιούλησει τοῦ οὗτοῦ τὴν ιδίαν του βιούλησιν, τότε
ζῇ τὸ θαῦμα τῆς ιδίας ἀπελευθερώσεως· ἀναγνωρίσει ἐν τῷ οὗτοῦ τὸν
ἕπετόν του καὶ τὸν ἀκολουθεῖ, διότι οὐτὶ οὐκ εγκατέλειπε τὸν ἕπετόν του,
ἐὰν τὸν ἐγκατέλειπε. Λοιπόν εἶναι πρωτίστως τὸ ματεικὸν τῆς στρατιο-
τικῆς οὐγεσίας.

"Η τοιαύτη οὐγεσία δρᾶται ὑπὸ τοῦ ιδίου "Αδόλφου Χίτλερ μὲ
τὰς λέξεις· ἀπόλυτος ἔξουσία πρὸς τὰ κάτω, ἀπόλυτος εὐθύνη πρὸς τὰ
ἄνω."¹⁾ Ο "Αδόλφος Χίτλερ καὶ" ἀρχὴν ἀποκρούει συλλογικὰς δργανώ-
σεις καὶ κοινοβούλια, διότι ἐν αὐτοῖς λαμβάνονται οἱ ἀποφάσεις ἐπὶ τῇ

1) Πρεβλ. Adolf Hitler, Mein Kampf, Ηγ. έκδ. (1938) σελ. 501.

βάσει τῆς βουλήσεως τῶν περισσοτέρων καὶ οὐχὶ πάντων, τοῦθ' ὅπερ
ἔχει ὃς ἐπακόλουθον ὅτι κατ' οὐσίαν οὐδεὶς εἶναι ὑπεύθυνος διὰ λη-
φθεῖσαν ἀπόφρασιν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν αὐτῆς.¹⁾ Εἰς τὴν τοιαύτην εὐθύνην
τῶν κοινοβουλίων, εἰς τὰς ἄλλας κρατούσας πλειοψηφίας καὶ κομμα-
τικὰς συμμαχίας φρονεῖ ὁ Χίτλερ, ὅτι πρέπει νὰ καταλογισθοῦν τὰ γε-
γονότα, διὸ ὃν ἡ Γερμανία ἔκινδύνευσε νὰ καταστραφῇ, κατὰ τὰ δέκα
τέσσαρα ἐπη πρὸ τῆς μπ' αὐτοῦ ἀνάληψεως τῆς ἔξουσίας. Ἐξ ἄλλου διὰ
τῆς ἀρχῆς τῆς ἀπολύτου ἔξουσίας προσλαμβάνει ἡ λαϊκὴ πολιτεία τοῦ
Χίτλερ ἐμφανῶς στρατιωτικὸν χαρακτῆρα. Καὶ ἀσφαλῶς εἰς τὴν Ἰδέαν
τοῦ περὶ ἡγεσίας ἥχιη ὁ Χίτλερ ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν πολεμικῶν του
ἀναμνήσεων ἀπόλυτος ἔξουσία τοῦ ἐν τῷ κύκλῳ τῆς δικαιοδοσίας του
εὐτοελῆς ἀποφασίζοντος καὶ διατάσσοντος στρατιωτικοῦ ἡγέτου,
συνεπαγόμενη ἀπόλυτον ὑπακοὴν τῶν ὑπὸ αὐτοῦ δδηγουμένων καὶ
ἐπίσης ἀπόλυτον εὐθύνην διὰ τὴν διαταγὴν καὶ τὴν ἐκτέλεσιν
ἀντῆς ἀπέναντι τῶν στρατιωτικῶν προϊσταμένων. Ἰσως διερωτηθῆ τις
ἐν προκειμένῳ, ἢν ἡ τοιαύτη διαμόρφωσις τῆς πολιτείας καθ' ὅμοιωμα
τοῦ εἰς τὸ μέτωπον εὐρισκομένου στρατοῦ, ὅσον καὶ ἢν χαρακτηρίζωμεν
τὸν στρατὸν αὐτὸν «ῶς τὸν ἔνοπλον λαόν», ἢτο ἀκαραιτήτως ἀναγ-
καίᾳ ἀναιμφισθητήτως ὅμως ἡ Ἰδέα τῆς ἡγεσίας ἢτο ἀναγκαίᾳ διὰ νὰ
δδηγήσῃ τὸ κόμμα εἰς τὴν νίκην καὶ πρέπει νὰ θεωρηθῇ ἀναγκαίᾳ
καὶ διὰ τὴν πολιτείαν τὴν προκύψασαν ἐκ τῆς ἐπαναστάσεως τῆς 30
^η Ιουνουαρίου 1933. Λιότι τὸ κολοσσιαῖον ἔργον ὅπερ ὁ Χίτλερ ἐπετέ-
λεσεν εἰς δλιγάτερον τοῦ ἐνὸς καὶ ἡμίσεως ἐτους, ἢ ἀφύπνισις τοῦ
ἔθνους πρὸς νέαν συνειδητὴν ζωὴν, ἢ ὑπερνίκησις τῶν ἐν τῷ λαῷ
ἀντιδράσεων τῶν ὀφειλομένων εἰς κόσμον πεπαλαιωμένων ἰδεῶν, αἱ-
τινες ἀπέδειξαν κατὰ τὰ ἔτη τῆς δημοκρατίας τῆς Βαΐμαρης τὴν ἀνικα-
νότητιν των νὰ παράσχουν εἰς τὸ ἔθνος ἀναγκαῖον βάθρον ζωῆς, ἢ
ἀναζωογόνησις τῆς οἰκονομίας, ἢ ἀνανέωσις τῆς πολιτειακῆς ἔξου-
σίας,—πάντα ταῦτα δὲν ἦσαν κατορθωτὰ ἀνευ τῆς ἀρχῆς τῆς
ἀπολύτου ἔξουσίας τοῦ ἡγήτορος καὶ τῶν ὑφηγητόρων του. Βε-
βαίως ἡ ισχὺς τῆς ἀρχῆς ταύτης προϋποθέτει ἡγέτην, δοτις, ἀνὰ
πᾶσαν στιγμήν, εἶναι ἐμπεποιημένος ἀπὸ τὸ βάρος τῆς ἀπολύτου εὑ-

1) Λύτσοι σελ. 492 κ. ἐ.

Θύγης τον διστις αντιλαμβάνεται, ότι η έξουσία έχει τον παρ' αὐτοῦ διδηγούμενον δύναται μόνον ἐν τῇ ίδῃ συνειδήσει περὶ τῆς εὐθύνης του νὰ στηρίξεται καὶ ότι πιάνει νὰ είναι ἡγέτης. Άρ' ής στιγμῆς καταστῇ ἐπιλήσμων τῆς εὐθύνης του ταύτης, ήτις δρίζει τὸ περιεχόμενον καὶ τὰ ὄρια τῆς έξουσίας του καὶ γίνεται τύραννος καὶ προδότης τῆς ίδεις τῆς φύκείας καὶ τῆς λαϊκῆς πολιτείας. Είναι άμφιβολον, ἢν διὰ τῆς αἰτίας τυπικῆς ἀνισχηματικός τυπὸς εἰς ἡγέτην εἰς ὀρισμένην τινὶ χώρᾳν, καθίσταται πράγματι ὁ ἀνισχηματικός ἡγέτης διότι ὁ ἡγέτης ἀναγκαῖος προϋποθέτει τοὺς διδηγούμενος παρ' αὐτοῦ, οἱ διοῖσι θμῶς πρέπει ἔπειτα νὰ είναι πεπιστεμένη περὶ τῶν διότι ἔχει ὁ ἡγέτης συνεδηπωτὴν τῆς ίδειας τοῦ εὐθύνης καὶ πρεζεύοντας εἰς αὐτὸν πλοτικήν καὶ ὑπεκούην μόνον διότι ὅπουν πεισθῆ περὶ τοῦ γεγονότος τούτου.¹⁾ Η ἀπλῶς τυπική ὀνομασία ἡ ὁ διστιμός δὲν είναι δυνατὸν παρ' εἰσιτῶν νὰ γεννήσουν τουτέτην κανότηταν καὶ ἐν τούτῳ ἔγκειται ὁ κίνδυνος τῆς καταχρήσεως τῆς θέσης τοῦ ἡγέτος. Καὶ περὶ τούτου δέου νὰ λεχθῶσιν ἀκόμη ἥλιγα τινί.

Ἐν πρώτοις θὰ θέσωμεν τὸ ἐμότερο, δι' οὗ καὶ ἀπανεγχόμεθα εἰς τὸ κύριον θέμα μας: «εθνική πολιτεία καὶ ἡγεμονία». Πάλιν τὸ ἔθνος εἶναι κοινότης τῶν μελῶν των καὶ η ἔθνική πολιτεία κατ' ἀκολουθίαν κοινοτική πολιτεία, ἐρωτίσατο, η πολιτιστική πορφύρης ἡγεσία, ὡς ἐννοεῖται καὶ διαπλάσεται ἐν τῷ ερώτητι τοῦ "Αδόλφου Χίτλερ, συμβιβάζεται μὲ τὴν κοινοτικὴν πολιτείαν κατ' ἀρχήν, μὲ τὴν κοινότητα ή μήπως ὑπάρχει μεταξὺ τῶν δύο τούτων ἀντίμετραι, διαπλῶσι τὴν ἐνότητα ἐνδε τεχνητοῦ οἰκοδομήματος: "Ακριβῶς ή ίδειν τῆς κοινοτικῆς πολιτείας δὲν ἀπαιτεῖ, εἰς ἔκπτωτος νὰ ου μι πρόστι τῇ δικαιοσύνητε εἰς τὸν σχηματισμὸν τῆς κοινοτικῆς βαρύτητος, ματε νὰ είγαι ἀναγκαῖαι διαποιεύματείσαις, συζητήσαις, διαλογίαι καὶ ὑποχωρήσεις καὶ γενικῆς ζωῆς καὶ δρᾶστις κοινοβουλευτικῆς, ὡς τοῦτο ἔργαται παρ' ήμιν διαρκούσης τῆς μεταβατικῆς τοῦ τελευταίου ἑτον περιόδου καὶ προηγουμένως ἀκόμη: "Ἄσ λέψιμεν ἀκόμη μερικὰ πιστιδείγματα.

1) Γνωρίζομεν ἀπὸ τῶν πόλεων διε τὸν ὑπερβαγ ἡγέται οὐτ' αὐτήν τὴν ἔννοιαν ὅλην οἱ ἀξιωματικοὶ πάντοτε μας ἐξέλιξσεν ὡς θεόμην ή ἀλορθίης ἡγεσία, διοίκησις ἐμπανεργούστο ἐν αὐτῇ η ἀπόλυτης ἐνότητης σκέψης πολιτικαὶ βασικήσεως καὶ πράξεως, ἀνεξαρτήτως τῆς τυπικῆς καὶ τὸν νόμον θέσην τοῦ ἐπικείμενος.

“Άλλοτε σχολή τις ενος Πανεπιστημίου αλεικετει ωκκογιον, όταν
υπὸ τὴν προεδρίαν τοῦ ὑπὸ αὐτῆς ἐκλεγομένου κοσμήτορος ἀπὸ κοινοῦ
συνεζήτει τὰ ζητήματα τῆς σχολῆς καὶ διὸ ἀποφάσεων λαμβανομένων
κατὰ πλειοψηφίαν ἔχοινε περὶ αὐτῶν, ὃ δὲ κοσμήτωρ ἐξετέλει τὰς ἀπο-
φάσεις ταύτας. Ὅτιον μὲν προεδρεύοντος τοῦ συλλόγου καὶ ἐκτελοῦντος τὰς ἀποφάσεις
αὐτοῦ, οὐδεμίαν υπῆχεν εὖθύνην. Σήμερον εἰς τὰς πανεπιστημιακὰς σχο-
λὰς ἐφαρμόζεται ἡ ἀρχὴ τῆς ἡγεσίας· ὁ κοσμήτωρ εἶναι ὁ ἡγέτης· διο-
ρίζεται ἕπει τοῦ ὑπουργοῦ· ἀποφασίζει κυριαρχικῶς περὶ τῶν ὑποθέ-
σεων τῆς σχολῆς καὶ ἡ σχολὴ δὲν ἔχει παρὰ συμβουλευτικὴν ψῆφον·
μᾶλλοντα δὲν κοσμήτωρ δὲν ὑποχρεοῦται κανὸν νὰ τὴν συμβουλευθῆ^{τη}. ὑπέχει
ὅμιτος ἀντὶ αὐτοῦ πλήρῃ τὴν εὐθύνην, τὴν ὅποιαν καὶ δὲν δύναται νὰ
ἀπομικρύνῃ ἀπὸ αὐτοῦ. Ομοίως ἔχουσι τὰ πράγματα ἐν τῷ Πανεπι-
στημάτῳ ἐν ἀναφορῇ πρὸς τὸν πρύτανιν, ὅπτις κυριαρχικῶς καὶ ὑπευ-
θύνως ἀποφασίζει ἐφεύρεται τῶν πανεπιστημιακῶν ζητημάτων. Τὸ αὐτὸ-
λισχνει κατὰ τὴν νέαν ὄργανωσιν τῶν πόλεων διὰ τὸν πρῶτον δῆμαρχον
ἔναντι τοῦ δποίου τὰ ἄλλα μέλη τοῦ περὶ αὐτὸν συλλόγου τῶν ἀρχόντων
ἐλαβον θέσιν ἀπλῶν βιοηθητικῶν ὄργανων. Καὶ ἐφωτᾶται· ἡ ιδέα τῆς κοι-
νότητος δὲν ἔξεδηλοῦτο κατὰ πολὺ καλύτερον καὶ δριψτερον εἰς τὴν
πρότερον κρατοῦσαν ὄργανωσιν τῆς συγκλίτου καὶ τῶν σχολῶν τοῦ
Πανεπιστημίου, ὃς καὶ τῶν κοινοτικῶν ἀρχόντων, παρὰ ἐν τῇ σημε-
ρινῇ ὄργανώσει, ἥτις προσπαθεῖ νὰ ἐφαρμόσῃ τὴν ἀρχὴν τῆς ἀπολύτου
ἔξουσίας· Καὶ ἀπέναντι τῶν λαμβανόντων, ὃς πρὸς τὴν περὶ πολιτικῆς
ἡγεσίας ἀποψήν μας, στάσιν ἀρνητικὴν ἦν καὶ ἀμιριβολίας, πρέπει νὰ
διμολογηθῆ^{τη}, ὅτι ἡ τοιαύτη στρατιωτικοποίησις πάντων τῶν λαϊκῶν καὶ
πολιτειακῶν σχέσεων καὶ ὄργανισμῶν φέρει τὴν νέαν «λαϊκὴν πολι-
τείαν» πολὺ πλησίον εἰς τὴν ἀπόλυτον ἔξουσιαστικὴν πολιτείαν καὶ ὅτι,
πρὸ παντὸς δὲν προσαρμόζεται ἐξ ἵσου εἰς δλας τὰς σχέσεις. Ἐκ τούτου
ἐξηγοῦνται π.χ. αἱ δυσκολίαι αἱ ἀνακύψασαι κατὰ τὴν ἐφαρμογὴν τῆς
ἀρχῆς τῆς ἡγεσίας ἐπὶ τῆς γεωμανικῆς εὐαγγελικῆς ἐκκλησίας. Καὶ
ἀσφαλῶς αὐτὸ δὲν συμβαίνει μόνον ἐπὶ τοῦ θρησκευτικοῦ πεδίου· ἀλλὰ
ἐπίσης καὶ πρωτίστως εἰς τὸ πεδίον τῆς ἐπιστήμης, τῆς ἐρεύνης καὶ
τῆς διδασκαλίας πολὺ δυσκόλως δύναμεθα νὰ φαντασθῶμεν διὰ τῆς
ἀρχῆς ταύτης ἀναζητογόνησίν τινα καὶ πρόδοον. Πράγματι καὶ εἰς τὸ

σημεῖον τοῦτο ἡ «ἰδέα» αὕτη πιστήγει γε πιστιδύσμας καρπούς. "Ἄν καὶ δὲν δυνάμειαι νὰ φιντισθῶμεν ἐπιστημονικὴν ζωήν, ἐπιστημονικὴν πρόοδον, ἀντικειμενικὴν γνῶστιν χωρὶς συζήτησιν, αἱμερού ἐν τοῖς οἰκοῖς, καὶ δὴ παρ' ἀναψιφισθεῖτως απριανόντων πρωτότον, οὐ συζήτησις κατηρριζεται ὡς τρίτης τοῦ ἀτομικοτικοῦ καὶ φιλελευθέρου πνεύματος, μὴ δυνάμενος νὰ φθίσῃ ποτὲ εἰς ἀποτέλεσμα καὶ ἔξαργέλλεται ἢ ὑπεροχὴ τῆς κοινωνικῆς θεολογίας" καὶ οὐ μιάγκη ὡς τῆς καθοδηγήσεως ἀλλὰ τῆς καριστικῆς ἥγεσθαις καὶ εἰς τὸν καθηρῶν πνευματικὸν κόσμον! 1) Εἶναι προφανὲς ποίης καταπέρωμάς δίνεται νὰ ἐπιστρέψῃ τοι- αἵτην μνημηψίς ἐν τῇ ἐπιστήμῃ. Καὶ μιάγκη, φυσιολογικῶς εἶναι ἀχρή- κοητὴ παρὰ τοῖς θεολόγοις οὔτενες ἐλαῖσσον οὖτον γιὰ διαφυλάξεων ἀπό- την κατάφευσιν τὸ ἀπὸ νέαν τινας λογοκριτικὴν τάπην ἀποκλιύμενον κέρδος τῆς θρησκευτικῆς τοῦ ἀληθεῖας. Άλλοι οὐ θεωροῦσι τῆς σκέψεως καὶ τῆς ἐπιστημονικῆς τοπειότητος, τὴν διαισχυρήν μὲν οὐ πέριττη δύνα- ται γιὰ συγχέει πρὸς τὰς ἀτέρμονας ἀντιγράφων τῶν φυσικῶν κεκρι- κότων φιλελευθέρων οὐχεικοτέρην, - πρέπει πάσῃ διωτίσμῃ γιὰ διεγ- δικήσῃ τὰ δικαιώματά της καὶ πρέπει νὰ μργηθῶμεν τὴν ισχὺν τῆς ἀρχῆς τῆς ἥγεσθαις, ξειράσαι εἰς μερικὰ καθηρῶν διακηρυκῆς φύσετος ζητήματα, ἐφ' ὅπου ταῦτα δίνεται παρὰ; νὰ διαχωρισθῶσιν.

Συμβαίνει ἐπιπροσθέτως, οὐ μερή τῆς ἥγεσθαις γιὰ μήν θεονομία οὔτε κατὰ τρόπον ἔνιατον, οὔτε κατὰ τρόπον ἀποκλύτως ὅρθιον καὶ παρ' αὐτῶν τῶν ἥγητόφων τῆς κανέστεως. Η νέατ πολιτεία τείνει, δπον εἶναι τοῦτο δινετόν, γιὰ δώσῃ νέαν ζωήν εἰς τὸ ἀρχαῖον γερμανικὸν πνεῦμα. Οὐλόκληρος ὁ νομικὸς βίος τοῦ ἔθνους δέον γιὰ θεμελιωθῆ ἐπὶ ἔθνικῶν βάσεων καὶ τὸ ξένον δίκαιον πρέπει γιὰ ὑποχωρήσῃ, δπον εἶναι τοῦτο δινετόν. Η ψαῦτος Ἀδόλφος Χι- τλερ θεωρεῖσα Λαϊδημάτιν διὰ τὸ Γερμανικὸν δίκαιον ἔργοντεται ἐπι- τυχῶς διὰ τὴν πραγματοποίησιν αὐτῆς τῆς Ιδέας. Άλλος οὐ τοιαύτη σκέψις δὲν φαίνεται, οὐτε κατέστη ἀληθῶς ζωγραφή καὶ ἐν τῷ πο- λιτικῷ βίῳ. Περὶ τῆς παλαιᾶς γερμανικῆς θεωρησίας καὶ τῶν πα- λαιῶν γερμανικῶν θεωρεύων δὲν γίνεται διόλοι λόγοι. Η εἰδι-

1) Πρβλ. E. Hirsel, Die gegenwärtige geistige Lage philosophi- cher u. theologischer Bewegung, Göttingen 1884, ίδια σελ. 13 κ. ἥ., 30 κ. ἥ.

διοίκησις» έχει δραγανωθῆ συγκεντρωτικῶς καὶ κατὰ τὴν Ἰδέαν τῆς κυριαρχίας, καὶ οὕτω φαίνεται τὸ νέον κράτος, μὲ τὸν μιλιταρισμὸν του, νὰ ἀνταποκρίνεται περισσότερον εἰς πολιτείαν ἀπολύτως ἔξουσιαστικὴν καὶ ἀστυνομικὴν, ὥπως μόνον ἡ λατινικὴ πολιτειακὴ ἀντίληψις δύναται νὰ τὴν συλλαμβῇ, παρὰ εἰς ἄλληθῆ «λαϊκὴν πολιτείαν,» ὅπως ἀρμόζει εἰς τὴν περὶ ἔλευθερίας συνείδησιν τῶν ἀρχαίων γεομανῶν.

Παραδέχομαι διτι, διὰ τῆς παρανοήσεως τῆς Ἰδέας τῆς ἡγεσίας, τὸ νέον κράτος κινδυνεύει νὰ χάσῃ τὸν ἀληθῆ γεομανικὸν του χαρακτῆρα καὶ νὺν καταστῇ ἀπόλυτος ἔξουσιαστικὴ πολιτεία. «Ἄλλο» δτι εἴναι ἡδη τοιαύτη, αὐτὸ δὲν δύναμαι νὰ τὸ παραδεχθῶ. Ἐκεῖνα τὰ φαινόμενα, τὰ δποῖα εἰς τὴν ἐπιπολαίαν ἀπισκόπησιν καὶ πρὸ παντὸς εἰς τὴν σκέψιν τὴν ἐμμένουσαν εἰς παραδεδομένας πιρωπτάσεις, γεννοῦν τὴν ἐντύπωσιν, δτι ἡ οὐσία αὐτῆς τῆς πολιτείας εἶναι ἡ καθηδρὰ βία, εἶναι φαινόμενα συνυφασμένα πρὸς πᾶσαν ἀπαγάπτασιν καὶ τὰ δποῖα μὲ τὴν προΐοῦσαν στερέωσιν τοῦ νέου κράτους θὰ ἔκλειφουν. Κατὰ μέγα μέρος ὅμως ἡ ἐπὶ τοῦ κράτους τούτου ἀσκουμένη παρὰ τῶν δυσηρεστημένων καὶ δυσμενῶς διατεθειμένων κριτικὴ προέρχεται ἀπὸ πνευματικὸν κόσμον, βασικῶς ἀντιτίθέμενον εἰς τὸν ἑθνικοποιιαλισμόν, κόσμον, διὰ τὸν δποῖον πρώτιστως ἡ φύσις τῆς ἡγεσίας, ὃς ἀνωτέρῳ ἐπεχείρησα νὰ τὴν ἀναπτύξω, παραμένει ἀσύλληπτος. Ως ἐπίσης προῦποθέτει καὶ παράστασιν τῆς φύσεως τῆς κοινότητος, ἢν ἀκριβῶς διὰ τῆς μελέτης μου ἐπεχείρησα νὰ ἀντικρούσω. Ἀληθῶς κοινότης, ὥπως ἐπεχείρησα νὰ καταδείξω, δὲν εἶναι ἀθροισμα ἐν τῇ ἀφαιρέσει τῶν αὐτοτελῶν ἀτόμων, ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς ἀποτελέσεως τυπικῆς πλειοψηφίας, ἐν ᾧ αἱ καθ' ἔκαστον ψῆφοι ἔξακολουθοῦν νὰ μένουν ἀφηρημέναι μονάδες, ἡ δὲ κατὰ πλειοψηφίαν ληφθεῖσα ἀπόφασις δὲν δύναται νὰ ἔχῃ παρὰ ποσοτικὴν σημασίαν. Κοινότης εἶναι ἐνότης ἐν τῇ διακοίσει. Κοινοτικὴ βούλησις δὲν εἶναι ἀθροιστικὴ βούλησις, ὃς τὸ διέγνωσεν ἡδη ὁ Rousseau διακρίνας τὴν volonté générale ἀπὸ τὴν volonté de tous, ἀν καὶ δὲν κατώρθωσε, λόγῳ τῆς ἀτομικιστικῆς του ἀφετηρίας, νὰ συλλάβῃ πράγματι μίαν volonté générale. Η κοινοτικὴ βούλησις εἶναι βούλησις ἐνιαία, εἶναι ἡ ἐνότης τῆς ἀποφάσεως τῆς βουλήσεως, ἣν ἔχει φράσουσα διτι ἀνταποκρίνεται εἰς τὸν σκοπὸν καὶ τὸ νόημα τῆς κοι-

νότητος, ὅτι διατηρεῖ καὶ προίγρα τὴν ἐνότητά της, ὅτι κατ' ἀκολούθιαν πρέπει νὰ θέλονταί εἰσι τὰ μέλη αὐτῆς, οἷς προίγραται κατενόησαν δρῦμος τὸ νόημα τῆς κοινότητος, τὸ ἔργον καὶ τὸν οκοπὸν τῆς κοινωνίας καταστάσεως, εἰς οὓς ἀνήκουν. Η σύντος ἐγνωμόνη κοινωνικὴ βούλησις καθίσταται πραγματικὴ ὡς βούλησις τοῦ ἥγετον, αποφασίδος ὅμως οὐκ τὸν δρόμο, ὅτι οὗτος ἀντιλαμβάνεται δρῦμος τὸ νόημα τῆς ἕρμανσης τοῦ, ὅτι οὐκ ελευθερία τῆς βούλησεως τοῦ δὲν εἶναι η ελευθερία τῆς αὐθικρεσίας, ἀλλ' η ελευθερία τῆς ἄλλογον καὶ οὐκ τῆς οὐδενὸς τῶν πραγμάτων προσδιορισμένης κοίτης.

Καὶ οὕτω η ἐνότης τῆς κοινωνίας βούλησης καὶ τῆς βούλησεως τοῦ ἥγετον πανδέξεται πρὸς δύον, οἵτις προίγραται δὲν εὔρισκεται διατελεσθεντὸς εἰς τὸ πόντιγμα τοῦ νόητος Κρίσιμος, οἷς καὶ ἡδύσατο ἐκεῖ νὰ διατίθεται ἀπὸ ἄλληθες παντριαὶ ἥγετοι τοῦ, καὶ νὰ γίνηται τὸν χρηστῆρα, τὴν γυναικῶν καὶ τὴν βούλησην προίγραται ἥγετης· οἷος πρέπει νὰ είναι, παραρόντος τῇ βούλησει τοῦ ἰδιοτάτου τῆς αὐλαντῆς. Τοῦτο δὲ σημαίνει δύο τινα, ἀφ' ἧνα νό εἰπειν γεννήσει τοῦ ἀποτελεῖται ἐν τῷ μετὰ τῶν ὑπὸ αὐτοῦ ὁδηγούμενον, νό εφέντη τὴν ἴδιαν τρόπον της βούλησην, καθ' ὃν τρόπον ὁ βούλησης φαίνεται πρότυπος τῆς αλιστονικῆς πολιτείας, νό ἀπορροφᾶται ἐν τῷ νοούμενού γένεται τῆς αριστος τῆς ἕρμανσης τοῦ καὶ διὰ τῆς ἀρμάνσης τῆς εἰδικῆς της ἕρμανσης νό πανταζεῖται μὲ τὸ αἴσθητο, τὴν πείρην καὶ τὴν βούλησην τῆς ἀκολουθούσης αὐτῶν ὀλόγητος, ἀλλὰ καὶ νό καθιερώει τὸν ἀποδοτό του· κοινωνοῦς τῆς ἴδιας της βούλησης καὶ οὕτω νό ἐπιτυγχάνει τὴν εἰς τὴν θέλησην του διέφρενην τον· ἀφ' ἧντορ ὅμως πρέπει νό συνταπτεῖται πρὸς τὴν βούλησην καὶ τὴν πείρην χοῦ ἀγδροῦ, τῶν διπολῶν χωρίς ὀνομασίαν «Ἔγινε», τὸν ἀνδρα, οἵτις μὲ τοὺς Ἀντεῖς καὶ Ισχίους, οἵτις ἐν ἀπολύτῳ ὀλόγητος καὶ ἐν τῇ ἀμέτορῃ πρὸς τὴν πραγματικήν την, ἐν τῇ ἐπιτυγχάνοντι τοῦ ἀναγγείου καὶ τοῦ δρῦμοῦ, καὶ ἐν τῇ ἀκριδάντῳ πίστει εἰς τὴν ἀποστολήν του, πρέπειται μὲ νό ἡρένεισε τὸ ἴδιον ἦγό του, προίγραται κατέ τὸν ελιτισμού των πον, ἵνα διὰ τῆς ἐνότητος τῆς ἀτομικῆς βούλησεως πρὸς τὴν πολιτικὴν βούλησην, δινηθῆ, δινέμει τὴς ἀπολύτου αὐτοῦ ἐξουσίαν,

νὰ μεταδώσῃ τὴν πολιτειακὴν ταύτην βούλησιν εἰς τοὺς ὑφηγήτοράς του, οἵτινες οὖτω δὲν ὀφείλουν τὴν ἡγητορικὴν των θέσιν εἰς τὴν τυπικὴν των ὀνομασίαν, ἀλλ᾽ εἰς τὴν νόησιν καὶ τὴν βούλησίν των, εἰς τὴν ἐνότητα τοῦ πνεύματός των πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἡγέτου καὶ διὸ αὐτοῦ πρὸς τὸ πνεῦμα τοῦ ἔθνους.

Δινάμει τῆς ἐνότητος ταύτης τῆς ἡγητορικῆς βουλήσεως πρὸς τὴν βούλησιν τοῦ ἔθνους, κυβερνᾷ μόνον τὸ ἔθνος ἐαυτό, διὰ τῶν ἡγετῶν του. Καὶ εἶναι ἐλεύθερον, ὅχι ὥπερς ὁ Rousseau ἐνόμιζεν ὅτι ἐπρεπε νὰ ἐγνωμόνη τὴν ἐλευθερίαν αὐτήν, ἵτις καὶ συνίστατο εἰς τὸ ὅτι τὸ ἔθνος ἡδύνατο ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν νὰ ἀπαλλαγῇ τῶν ἡγετῶν του καὶ διὰ μιᾶς ἀποφάσεως τοῦ κοινοβουλίου νὰ ζητήσῃ εὐθύνας ἀπὸ τοὺς ἡγουμένους αὐτοῦ καὶ νὰ τὸν καθαιρέσῃ, τοῦθος ὥπερ βεβαίως δὲν συμβαίνει εἰς τὸ κράτος τοῦ Ἀδόλφου Χίτλερος εἶναι ἐλεύθερον, διότι οὐέλησις τοῦ ἡγέτου δὲν εἶναι ἔνη ψέλησις, εἰς τὴν ἀναγκάζεται νὰ υποταχθῇ, διότι, λόγῳ τῆς ἐνότητος ὁ δημογέτων καὶ δημογούμενων ἐν τῷ ἕλεφ τοῦ ἔθνους, η ἡγητορικὴ βούλησις εἶναι η δρθῶς ἐδυτὴν ἐννοοῦσα ίδια τῶν βούλησις, διὰ τῆς συγκεντρώσεως καὶ πραγματοποιήσεως τῆς διοίας πραγματοποιεῖται η ίδια αὐτῶν ἐλευθερία. Καὶ οὖτο ἀπὸ τῆς ἀρνητικῆς ἐννοίας τῆς ἐλευθερίας τοῦ Rousseau μεταβαίνομεν εἰς τὴν θετικὴν ἐννοιαν τῆς ἐλευθερίας τοῦ Nietzsche, εἰς τὴν ἐλευθερίαν πρὸς πολιτείαν, καὶ διὸ αὐτοῦ εἰς τὴν πολιτείαν ὑπὸ τὴν ἐγελιανὴν σημασίαν, δηλαδὴ τὴν πραγματικότητα τοῦ λόγου, τὴν πραγματικότητα τῆς ἐλευθερίας, καὶ ηθικῶς θεωρουμένων τῶν πραγμάτων, εἰς τὴν ἐμφάνισιν τοῦ πνεύματός ἐν τῷ ἰστορικῷ κόσμῳ.

Ἐπειδὴ ὅμως η τοιαύτη ἐνότης πολιτειακῆς καὶ λαϊκῆς βουλήσεως, ἡγητορικῆς καὶ κοινοτικῆς βουλήσεως δὲν εἶναι ἀμέσως προσιτὴ εἰς τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν, διότι αὕτη συλλαμβάνει ἀμέσως μόνον τὰ αἰσθητῶς δεδομένα, καταδεικνύεται ἀναγκαία η ἀγωγὴ τοῦ ἔθνους πρὸς σύλληψιν τῆς ίδιας αὐτοῦ ἐννοίας, ἵνα τούτεστι κατανοήσῃ τὴν ίδιαν αὐτοῦ οὐσίαν, τὴν οὐσίαν τῆς πολιτείας καὶ τοῦ ἡγέτου. Ἡ τοιαύτη ἀγωγὴ συντελεῖται πράγματι ἐν τῇ νέᾳ Γερμανίᾳ. Καὶ οὖτω η ίδεα τῆς παιδείας λαοῦ τίνος πρὸς τὴν κατεύθυνσιν τοῦ ἔθνους, παιδείας, ην ὁ Fichtē ἀνέπτυξεν εἰς τοὺς λόγους του πρὸς τὸ γερ-

μανικὸν ἔθνος, οἵτις δῆμος οὐδέποτε γίγνεται πρωτοπολῆς, μηδὲ πεπονιστατός.

Ἐννοεῖται, ὅτι κατὰ τὴν ἐκπαίδευσιν ταῦτην τοῦ λαοῦ, τὴν ἀποβλέπουσαν εἰς τὸ νὰ καταστήσῃ τὸν λαὸν τοῦτον ἔθνος, δὲν πρέπει δλαὸς νὰ πιρουσιᾶζεται ἵστο τὴν μορφὴν τοῦ μάνην ὄδηγουμένου καὶ τοῦ μόνον κυβερνούμενον. Ἡ νέατες ἔθνοις ἔγειρη δὲν πρέπει νὰ συμπεριλαμβάνουν μόνακα τοὺς ὄδηγουμένους, ἀλλὰ καὶ δὴ εἰς πρώτην γενάριμην ταύτην τούτους τοὺς ἥγετας, ὅχι μόνην τὴν γενεαλίαν, ἐξ ἣν δὲν περιλαμβάνεται, καὶ δὴ τὴν πανεπιστημιακὴν νεολαίαν, ἀλλὰ καὶ τὴν σπιριτικὴν, καὶ τὴν ἰδεολογίην ἡ νέατες ἔθνοις καὶ μέχρι σήμερον, ἐκλήθησαν νὰ γίνουν ἥγεται. Λιότι πρέπει νὰ ἐννοεῖστον τὴν σύνασιν τῆς ἥγετος τον, τῆς ἔθνους καὶ τῆς εὐθύνης τον πρέπει νὰ κατανοήσουν τί εἶναι λαϊκὴ κοινότητης καὶ τί εἶναι ἡ πολιτεία ὡς ἁνότης τῆς γενικῆς βιολήσεως καὶ τῶν μερικῶν βιολήσεων τῶν πολιτῶν της πρέπει νὰ αντιληφθοῦν διὰ ἡ πεπόλων χιρωκτήρος τοῦ πολιτειακοῦ σκοποῦ δὲν ἀποκλείεται νὰ διὰ πολλοῖς εἰς Ἐκαπιος πολίτης, ἐν τῇ θέσει του ὡς μέλοις τοῦ δικοῦ, νὰ εἶναι απειθετὸς ὡς αὐτοσχολός. Τοιμοτορόπιος ἡ νέατες πολιτεία, τὸ τοστον ἀριστος, οὐδὲ γίνεται πραγματικὴ λαϊκὴ ἡ ἔθνος πολιτεία καὶ διὰ τοῦτος οὐδὲ ὄδηγήσει δημόσιος τὸ ἔθνος πρὸς νέου μέλλον.